

Cea de a doua perioadă de la eliberare până la mijlocul secolului actual. Limba literară crează o formă orală dezvoltată și se formează ca un sistem stilistic ramificat, cu legile sale specifice de dezvoltare dirijată de norme unice naționale, obligatorii pentru toți.

Cea de a treia perioadă începe la mijlocul secolului actual: procesul de cizelare și perfecționare a limbii literare ca sistem național lingvistic unic.

Tendința caracteristică în prima perioadă este înlăturarea deosebirii dintre limba literară și cea vorbită, fenomen caracteristic limbii literare din epoca feudală în perioada prenațională. Această deosebire se datorește, la începutul perioadei, creerii de deprinderi literare pe baza tradiției încă puternice a slavonei bisericești (Sofronie Vranceanski) în deceniul al III-lea și al IV-lea, tezelor teoretice nejuste privitoare la dezvoltarea limbii (Hr. Pavlovici, K. Fotinov, N. Rilski și alții), în deceniul al V-lea și al VI-lea atitudinii romantico-patriotice față de limbă și trecut în general (Gh. S. Rakovski).

S-ar putea afirma că, în anumite condiții, vechea deosebire dintre limba literară și cea vorbită s-ar putea menține și chiar întări ca normă. În acest caz avem în vedere practica lingvistică a lui Gh. Rakovski, bazată pe unele particularități gramaticale învechite. Această practică, datorită marii sale autorități de revoluționar și publicist, datorită activității sale multilaterale, ar fi putut să aibă o influență hotărâtoare în dezvoltarea limbii literare. Este cunoscută, de exemplu, influența sa asupra lui V. Drumev (prima ediție a nuvelei *Familia nefericită*, 1860), unde lipsa articolelor și folosirea formelor cazuale se datorește influenței nemijlocite a lui Rakovski¹. Analogia cu limba literară cehă contemporană, care, în linii generale și în condiții asemănătoare, a păstrat trăsături arhaice în structura sa gramaticală, și ruperea sa de limba vorbită arată clar că acest lucru putea să nu fie un caz izolat. În ceea ce privește limba cehă, acest lucru se datorește autorității uriașe a lui J. Dobrovský, care a considerat ca bază a limbii literare contemporane cehe limba literară cehă din secolul al XVI-lea². În condițiile jugului național german din Cehia păstrarea caracterului arhaic al limbii a apărut ca o ripostă originală împotriva limbii și culturii predominante germane.

Prin urmare, acțiunea acestei legi lingvistice este condiționată de legi istorice concrete. Dezvoltarea diferită a limbii literare bulgare și cehe în tendințe asemănătoare, în linii generale, se explică prin deosebirea dintre aceste condiții.

În prima perioadă a fost stabilită, chiar în procesul practicii lingvistice, o bază dialectală unică (dialectele nord-răsăritene). Importanța acestui fapt este determinată de specificul limbii literare naționale, a cărei unitate se crează pe baza unui anumit dialect. Acest lucru are o deosebită importanță, deoarece prin stabilirea bazei dialectale unice, devine reală și logică tendința spre crearea de norme lingvistice naționale unice. Prima perioadă se caracterizează printr-o anumită dependență a normelor lingvistice față de dialectul de bază. Caracterul dependent al normelor fonetice și morfologice este direct și nemijlocit. În această perioadă acestea au un caracter vădit răsăritean bulgar (reducerea vocalelor, folosirea articolului, forme pronominale *ма, та, ка, герунзиал* în -щѣ, -щѣц și altele). Această situație nu micșorează caracterul

¹ ȘTEFAN P. VASILIEV, *Език и стил на В. Друмеv*, în culegerea *Езиковедски изследвания в чест на акад. Ст. Младенов*, Sofia, 1957, p. 198.

² A. G. ŠIROKOVA, *Из истории развития литературного чешского языка*, «Вопросы языкознания», nr. 4, 1955, p. 42 și urm.